

שילוב בין פסיכולוגיה ורוחניות: פרדיגמה חדשה למהות ולטבעה של הנפש

ד"ר נאדר בוטו, לשעבר קרדיולוג, המרכז הרפואי רבין, פתח תקווה, ישראל.
הוגש: 02 באוגוסט 2019; התקבל: 25 באוגוסט 2019.
ד"ר נאדר בוטו*
תרגום מאנגלית לעברית: קארן זריהן.

כתב העת הבינלאומי למחקר פסיכיאטרי / International Journal of Psychiatry Research

תמצית

מוצגת כאן פרדיגמה חדשה המסבירה את מהות ומקור הנפש. פרדיגמה זו משלבת ומאחדת גישות שונות בפסיכולוגיה, ביולוגיה ופילוסופיה. גישה זו מוסיפה רוחניות לפסיכולוגיה. מושגי רוח ונשמה מנותחים כתפקוד גלים, פוטנציאל מידע ומצב קוונטי בהתאם למכניקת הקוונטים. המוח נחשב כמעבד גלים המעבד מידע המתקבל מהנשמה. האינטראקציה בין המידע הקיים בנשמה ובמוח מייצרת את התודעה המודעת. מידע שאינו מקיים אינטראקציה עם המוח ואינו ניתן לשליפה מידיית נקרא "לא-המודע" - המידע הלא מודע והנגיש שאינו מתקשר עם המוח. הנשמה מחולקת לשלושה חלקים: נשמה חייתית, נשמה אנושית ורוח המדריך. הנשמה חייתית היא אנרגיית השדה המגנטי שנוצרה מכל השדות האלקטרומגנטיים של כל התאים והאיברים. אינטראקציה בין הנשמה החייתית למוח מייצרת את הזהות (האיד). הנשמה האנושית ורוח המדריך הם שני מצבים אינפורמטיביים קוונטיים; כאשר הם מתקשרים עם המוח, הם מייצרים את האגו ואת הסופר-אגו, בהתאמה. גישה חדשה זו מעניקה פרשנות חדשה לחיים ומוות. היא רואה בחיים כהזדמנות לצמיחה אינטלקטואלית ולהתפתחות רוחנית ורואה במחלות גופניות כסמן למשברים ולטראומות בלתי פתורים. משברים נפשיים הם סמן לסטייה רוחנית מדרכנו האישית. מטרת ההתערבות הטיפולית היא להחזיר את הרווחה המאפשרת לאנשים להמשיך במסע חייהם באהבה, באושר ובחופש.

מילות מפתח

נפש, נשמה, רוח, מודעת, לא מודעת, זיהוי, אגו, סופר-אגו.

לרוב משתמשים במילים נפש, נשמה, ורוח באותה נשימה ללא כל מושג קונקרטי על משמעותם האמיתית או על טבעם.

המשמעות הבסיסית של המילה היוונית נשמה הייתה החיים - תחושת הנשימה. משמעויות נגזרות כללו רוח, נפש ובסופו של דבר "עצמי" במובן של מודעות עצמית [1].

שלא כמו מילים וביטויים רבים אחרים, אין התפתחות ברורה לשימוש במילה מחשבה. משמעותה הייתה תלויה בהקשר המילה והמילה לא קיבלה משמעות ייחודית וקבועה. בזמן שהדתיים מאמינים שהתודעה מכילה את הרוח והמודעות לאל, המדענים סבורים שהמוח הוא מחולל הרעיונות והמחשבות. וזה רק אחרי המאות 14 ו-15 שהמילה כללה בהדרגה מושגים כמו: נפש, מחשבה, רצון, תחושה וזיכרון. לקראת סוף המאה ה-19 ותחילת המאה העשרים, הפסיכולוגיה נחשבה מדע מכובד. בתחילת המאה העשרים הציג זיגמונד פרויד את התיאוריה הפסיכואנליטית ועל אף ההתקדמות הרבה במחקר התיאוריה הפסיכואנליטית, המחשבות הבסיסיות של פרויד עדיין ממשיכות לעצב את ההשקפות על התיאוריה של המוח האנושי.

תורת האישיות של פרויד - המודל הסטרוקטורלי (1923) חילקה את הנפש לשלושה חלקים, דהיינו האיד, האגו והסופר-אגו, שכולם מתפתחים בשלבים שונים בחייו.

על פי המודל של פרויד, האיד הוא החלק הפרימיטיבי ומרכז "היצרים הטבעיים" של התודעה המכיל דחפים מיניים ואגרסיביים וזיכרונות נסתרים ומונע מתענוג, הסופר אגו פועל כמצפון מוסרי, והאגו הוא החלק הריאליסטי הפועל כמתווך בין הרצונות של האיד ושל הסופר-אגו.

שלושת החלקים הם מבנים תיאורטיים של פעילויות וחיי הגומלין של חייו הנפשיים [2]. המודל המוקדם, הטופוגרפי של פרויד, של המחשבה, חילק את הנפש לשלושת היסודות: המודע, המקדים-מודע והלא מודע. המודע מורכב מאירועים שאנו מודעים אליהם, המקדים-מודע כולל אירועים הנמצאים בתהליך ההכרה והלא-מודע הם אירועים שאנו לא מודעים להם [3].

תפישת הלא מודע ממשיכה למלא תפקיד בפסיכולוגיה המודרנית שכן החוקרים שואפים להבין כיצד התודעה פועלת מחוץ לתודעה המודעת. מטאפורת הקרחון היא מטאפורה חזותית נפוצה המנסה להמחיש את הקשר בין האגו, האיד והסופר-אגו לבין המודע והלא מודע. במטאפורה של הקרחון האיד וחלקים של האגו ושל הסופר אגו שקועים ביחס של שבע-שמיניות מתחת למים, והם מייצגים את התודעה הלא-מודעת. החלקים הנותרים של האגו והסופר-אגו נמצאים בשמינית שמעל המים ומייצגים את התודעה המודעת [4].

המסורת הקוגניטיבית העוסקת במחקר תהליכים לא מודעים, ושגישתה היא אמפירית, התבססה על מעט הנחות תיאורטיות. מחקרים קוגניטיביים גילו כי באופן אוטומטי וברור אנשים רושמים ורוכשים מידע רב יותר שלא דרך תודעה מודעת, בהשוואה לרכישת מידע דרך מחשבותיהם המודעות [5].

עם זאת, נכון להיום, אף מודל תיאורטי לא הסביר את טיבם או מקורם של שלושת חלקי הנפש, טבעם של המודע והלא מודע, ואת הקשר בין הממדים הרוחניים של האנושות לנפש.

במאמר זה מוצע מודל תיאורטי חדש בו מוסבר ומתבטא התחום הרוחני על ידי שימוש באותם מונחים ומושגים של מכניקת הקוונטים בהם הרוח היא פוטנציאל המידע כאשר בא

באינטראקציה עם המוח הופך למצב קוונטי שהוא בעצם הנשמה. המודל התיאורטי המוצע מתאר את מהותם ומקורם של שלושת חלקי הנפש, כלומר האיד, האגו והסופר-אגו, ושוףך אור חדש על טבעם של המודע, המקדים-מודע והלא מודע.

הצורך ברוחניות בפסיכולוגיה

למרות העובדה כי מטפלים מסכימים שרוחניות ממלאת תפקיד חשוב בטיפול הרפואי, הרפואה הקונבנציונאלית לא נתנה מענה יעיל לצרכים הנפשיים, הרגשיים והרוחניים של האדם. הרפואה הקונבנציונאלית מזהה זה מכבר כי אמונם של מטופלים ו / או מטפלים באפקטיביות של טיפול מסוים משפיעה ישירות על תוצאות הטיפול. "אפקט הפלצבו", ידוע כבעל השפעה אמיתית ומדידה על חולים [6].

עם זאת, בהתחשב במיקוד הרפואה הקונבנציונאלית בטיפולים ביו-מכניים, היא טרם הצליחה להצדיק את שילוב אפקט הפלצבו בטיפולים על אף השימוש התכוף בו בפועל [7].

מחקר אמפירי אישר כי רוחניות היא תהליך ארוך-חיים ובעל השפעה על איכות החיים, הבריאות, הריפוי והמחלה של האדם. אי הבנה ו/או לקיחת רוחניות בחשבון יכול לסכל טיפול רוחני ופסיכולוגי.

מטופלים אשר צרכיהם הרוחניים לא נענו עשויים שלא להירפא באמת ללא קשר למצבם הגופני בסוף הטיפול [7,8]. כתוצאה מכך, חובה על אנשי מקצוע בתחום הבריאות להבין את הממדים הרוחניים ואת הרוחניות של הפרט מכיוון שמדובר בתופעה אוניברסאלית הנוגעת להם. יתרה מזאת, יש לחנך את המטפלים באופן רוחני כדי להגביר את המודעות והידע שלהם וזאת בכדי לשפר את הטיפול הרוחני עבור לקוחותיהם לטפל טוב יותר בדאגות הרוחניות של הלקוחות שלהם ולהגדיל את רווחתם הרוחנית.

יתר על כן, במקרים רבים אין אפשרות לריפוי פיזי. עם זאת, מטופלים עשויים להזדקק לרווחה רוחנית, ואותה ניתן לספק. גישה אינטגרטיבית של שירותי הבריאות מעריכה בחשיבות של מענה לצרכים רוחניים אלה [9,10]. ניכר כי בני האדם אינם מכונות ביולוגיות פשוטות: הם גם יצורים רוחניים אשר באופן בלתי נמנע, במובן מסוים, מכוונים כלפי הנעלה, בין אם זה מוגדר כעיקרון אוניברסאלי, אנימה מונדי, קוסמוס, אלוהים, או משהו שהוא פשוט גדול יותר מאשר האדם היחיד. אמונות על רוחניות משפיעות על פרשנויות החיים, מלידה ועד מוות, מערך עצמי לפילוסופיית החיים של האדם. מכך עולה, שלא ניתן לבדד את הרוחניות מהטבע האנושי.

רוחניות עשויה להיות מוגדרת כחלק מורכב ורב ממדי של החוויה האנושית, שמתעלה על כל העולם המוחשי הקשור בהיבטים ותכונות קוגניטיביות, חווייתיות, התנהגותיות, דתיות ופילוסופיות הנוגעות לרוח / נפש. צרכים רוחניים קשורים ישירות לטבע הרוחני של המין האנושי. לכן, יש צורך ללא מענה בהבנת ההיבטים הרוחניים של בני האדם.

הטבע הקוונטי של הנפש

על אף שיש הסכמה רבה כי החיים, כפי שאנו מכירים אותם, מכילים כוח מונפש עמוק יותר הטמון בכל היצורים החיים, עדיין אין הסכמה אוניברסאלית על טבעה, מוצאה ותכליתה של הנשמה.

על פי תפישות רוחניות השייכת למערכות דתיות ופילוסופיות רבות, רוח היא אנרגיה אינטליגנטית חסרת צורה במהותה, שהפכה לייחודית על ידי פיצול האנרגיה של אלוהים כאשר זאת המנפישה את הגוף הפיזי והופכת לנפש ייחודית. המושג "רוח" מקנה את המהות הפנימית של האדם, מכילה את מקור הידיעה *locus of sapience* (מודעות עצמית) ואת זהותה המטאפיזית. נשמה מתוארת בדרך כלל כאלמותית (שורדת מוות דרך החיים שאחרי המוות) ובלתי-מורכבת (ללא צורה גופנית); עם זאת, קיימות דעות הסוברות כי לנשמה קיים מרכיב חומרי ואלו אף ניסו לחשב את משקלה.

כפי שתואר על ידי הפיזיקה הקוונטית בדואליות גל-חלקיק, הנפש יכולה להיות מזוהה עם הגוף הפיזי ולהקנות לו את טבעה. על פי האקסיומה הראשונה של מכניקת הקוונטים, כל מערכת יכולה להיות מבוטאת דרך פונקציית גל או פוטנציאל קוונטי המבטא פונקציה של כל קואורדינטות החלקיקים ואולי אף זמן. דויד בוהם הסביר את המושג "פוטנציאל קוונטי" כדי לשפוך אור מדוע וכיצד חלקיקים קוונטים פועלים תחת השפעת הפוטנציאל הקוואנטי. זה מוביל לתפישה של "שלמות בלתי-פוסקת של היקום כולו", המציעה כי האיכות החדשה והבסיסית שהוצגה על ידי פיזיקת הקוונטים היא עקרון האי-לוקאליות [11].

מכאן, בזיל והיילי התייחסו לפוטנציאל הקוונטי כאל פוטנציאל של אינפורמציה, בהתחשב בכך שהוא משפיע על התארגנות תהליכים ומעוצב בעצמו על ידי הסביבה כצורה של "אינטליגנציה קוונטית" [12] המדריכה את העולם הפיזי באופן מושכל כפי שעושה הנשמה לגוף.

הפוטנציאל הקוונטי מהווה סדר מרומז או נסתר ועשוי להיות בעצמו תוצאה של סדר מרומז נוסף (סדר סופר-נסתר *superimplicate order*) [13]. הסדר הנסתר בא לידי ביטוי על ידי מצב קוונטי, שהוא מערך של משתנים מתמטיים (אינפורמציה) המתאר את המערכת בצורה מקסימאלית.

בעוד שלכל תא ולכל איבר יש מצב קוונטי ספציפי, לגוף כולו יש גם מצב קוונטי. המצב הקוונטי של התא החי הבודד הוא הביטוי המתמטי של סך המצבים המרובדים והשזורים זה בזה בתא, באיבר ובגוף כולו ויוצר סדר המשתמע ומעדכן כל תא בודד על מבנהו ותפקודו.

מכך יוצא כי המצב הקוונטי הוא הנשמה שמייצעת וקובעת את תכונות התא, שמונחת על ידי מיקומה במרחב. הסופר-פוזיציה של כל המצבים הקוונטים של התאים באיבר אחד קובעת את נשמת האיבר. יתר על כן, הסופר-פוזיציה של כל האיברים והרקמות בגוף קובעת את תכונות הנשמה של האדם.

טבע הנפש

באופן כללי, מדע המוח המסורתי תופש את משכנה והיווצרותה של הנפש במוח. המחקר אף משתמש הדמיה פונקציונלית הסורקת את המערכת העצבית במוח במטרה לחקור את

ההקשרים הניירו-אנטומיים של תהליכים קוגניטיביים שונים המהווים את התודעה. עדויות מהדמיות מוח מראות כי לכל תהליכי התודעה יש קשרים פיזיים בתפקוד המוח [14].

עם זאת, מחקרים אלו לא קבעו באופן מוחלט האם פעילות עצבית ממלאת תפקיד סיבתי בהתרחשותם של תהליכים קוגניטיביים אלה. הם אף לא קבעו באופן מוחלט האם פעילות עצבית היא הכרחית או מספקת כדי לאפשר לתהליכים קוגניטיביים להתרחש.

זיהוי הסיבה והתנאים ההכרחיים והמספקים דורש מניפולציה ניסיונית מפורשת של אותה פעילות. אם המניפולציה של פעילות המוח משנה את התודעה, ניתן יהיה לשייך תפקיד סיבתי לאותה פעילות מוחית [15,16].

תיאוריית המוח והתודעה ההולונומית פותחה בתחילה על ידי הניורופיזיולוג פריברם בשיתוף עם דויד בוהם. ענף זה של מדעי המוח מציע את התפישה שהתודעה האנושית נוצרת על ידי השפעות קוונטיות בתוך או בין תאי מוח. היא מתארת עוד, את התודעה האנושית כרשת אחסון הולוגרפית [17,18].

בניסויים שערך פריברם בניסוי "האנגרם של לאשלי (Lashley)" הוא גרם לפגיעה בתאי מוח של יונקים (חולדות) כדי לקבוע את המיקום המדויק של זיכרונות ספציפיים במוח [19].

פריברם הסיר אזורים נרחבים בקליפת המוח והדגים כי זיכרונות לא היו מאוחסנים בנירון בודד או במיקום מדויק במוח, אלא התפשטו על גבי רשת עצבית (ניורונים) שלמה.

לאשלי הציע שדפוס התאבכות מוחית יכולים למלא תפקיד בתפישה, אך לא היה בטוח כיצד נוצרו דפוסים אלה במוח או כיצד הם הובילו לתפקוד המוח [20].

פריברם ציין כי תהליכים אלה מערבים תנודות חשמליות ברשת מסועפת של סיבי עצב דקים במוח, השונות מהתפישה הרווחת כי פעולות פוטנציאליות אלו מתרחשות באקסונים ובסינפסות. [21-23].

תנודות אלה הינן גלים אלקטרומגנטיים היוצרים דפוס התאבכות גלים בהם מקודד הזיכרון באופן טבעי. יתר על כן, הגלים ניתנים לניתוח על ידי התמרת פורייה (*Fourier transform*) [24,25].

גאבור ופריברם, וכמוהם חוקרים נוספים, ציינו, את הדמיון בין תהליכים מוחיים אלה לאחסון מידע בהולוגרמה, שניתן גם אותה לנתח באמצעות התמרת פורייה [26]. זרמים עצביים מסונכרנים משפיעים על שדות מגנטיים חלשים סביבם. רשת הסיבים הדקים יוצרת ענן מגנטי, והוא ייחודי למעגל הייחודי. בהולוגרמה, כל חלק ממנה, בגודל מספיק, מכיל את כל המידע המאוחסן (המודל הפרקטאלי).

פריברם ושותפיו, ציינו את הדמיון בין הולוגרמה אופטית לאחסון זיכרון במוח האנושי. על פי תורת המוח ההולונומית, זיכרונות מאוחסנים באזורים כלליים מסוימים, אך מאוחסנים גם באופן לא מקומי באזורים אלה [27].

תיאוריה זו מניחה כי פיסת זיכרון לטווח הארוך מופצת באופן דומה בשדה המגנטי על מעגל סיבים כך שכל חלק מרשת הסיבים נחשף לכל המידע המאוחסן בשדה המגנטי כולו [28].

מודל זה מאפשר התייחסות להיבטים חשובים של התודעה האנושית, כולל הזיכרון האסוציאטיבי-המהיר שיוצר קשרים בין חלקים שונים של מידע מאוחסן. המודל מניח גם את אי-המקומיות של אחסון הזיכרון: זיכרון ספציפי אינו מאוחסן במקום ספציפי אלא כל מקבץ ניורונים מתוכנן לעיבוד מידע מסוים הנמצא בשדה המגנטי סביב התאים [29,30].

ניתן לאתר את השדה המגנטי סביב רשת-הניורונים על ידי שימוש במכשיר הנקרא SQUID (*superconducting quantum interference device*). מכשיר זה הינו מגנטומטר מאוד רגיש המשמש למדידת שדות מגנטיים מאוד עדינים, המבוסס על לולאות מוליכות-על המכילות צומתי ג'וזפסון. מגנטואנצפלוגרפיה (MEG), משתמשת במדידות מתוך מערך של סקווידים כדי להסיק על פעילות עצבית בתוך המוח. כך, אנו יכולים להשיג מידע על תפקודו של ניורון מהשדה המגנטי שלו. אם חלק מהמוח נפגע, חלק אחר מחליף לאט את תפקודו של החלק הנפגע וזאת מכיוון שהמידע לא נשמר בניורון אלא בשדה המגנטי סביב רשת הניורונים. עם הזמן, חולים יכולים להחזיר את זיכרונם לאחר אובדן זיכרון זמני עקב פגיעה מוחית. השדה המגנטי מנחה את שחזור המעגלים המתאימים, המסוגלים לעבד את המידע הקיים בשדה המגנטי.

המוח הוא "הדיסקט" הפיסי עליו אנו שומרים את הנתונים שלנו על ידי יצירת חיבורים עצביים חדשים. כתוצאה מכך, נתונים אלה מועלים לשדה הקוונטי הרוחני של נפש האדם.

שלושה חלקי הנשמה

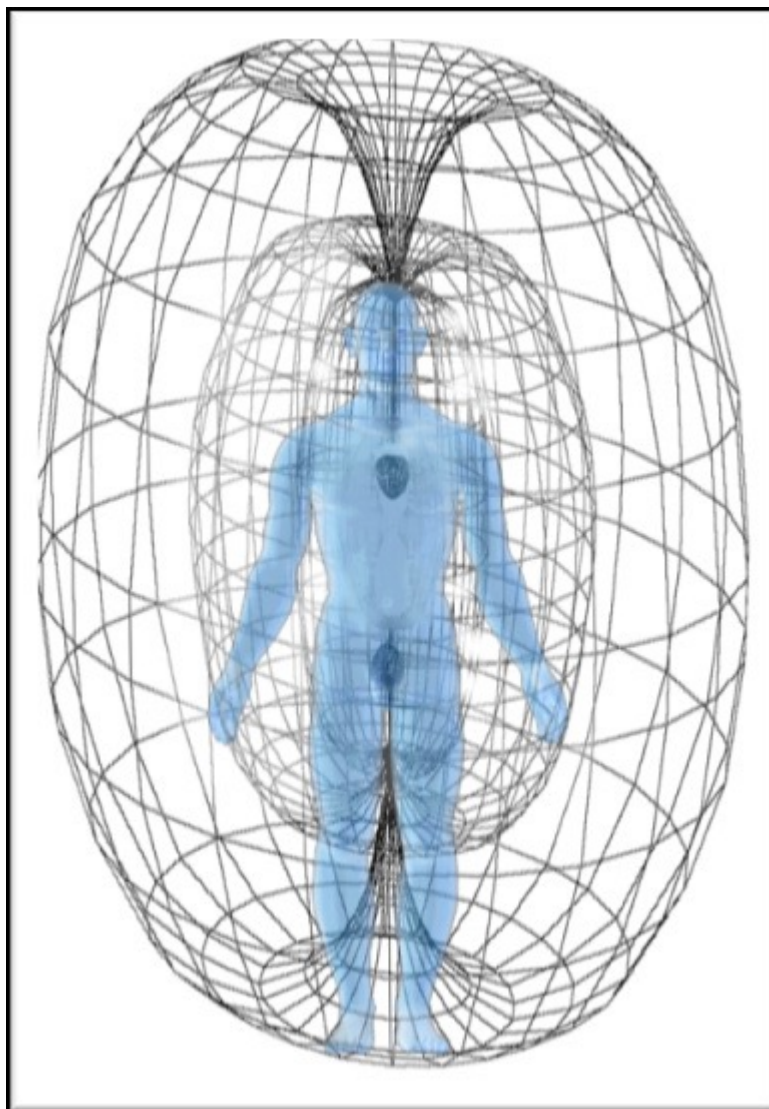
כל בן אנוש הוא ישות ביולוגית מורכבת, הנתונה לכוחות האנרגטיים המשפיעים על תפקודים גנטיים, מטבוליים, פיזיולוגיים ופסיכולוגיים. כוחות אלה נקראים הנשמה.

הנשמה עשויה משלושה מרכיבים שונים, המשלבים אנרגיה ומידע: הנשמה החייתית, הנשמה האנושית ורוח המדריך.

הנשמה החייתית היא השדה המגנטי שירשנו מהורינו המשפיע על תפקודים אנטומיים ופיזיולוגיים. כמו כל שדה מגנטי שיש לו שני קטבים, השדה הביו-מגנטי נובע משני קטבים עיקריים שנוצרו במקור ממיזוג השדה המגנטי בין האנרגיה המגנטית הזכרית של הזרע לבין האנרגיה המגנטית הנקבית של הביצית. זוהי התמצית הטרומ-לידתית, המוזנת ומתפתחת במהלך ההיריון. לאחר הלידה, חייהם ותודעתם של תינוקות שזה עתה נולדו מוזנים מהתמצית הטרומ-לידתית המתקבלת בעיקר מאמם ומהתמצית שלאחר הלידה המתקבלת ממזון ואוויר כמו גם מאהבת שני ההורים.

אנרגיה זו כוללת את האנרגיה המעניקה חיים, סדר וחיוניות לגוף. לפיכך, זהו גורם החיים, הזנה-עצמית, צמיחה, נסיגה, תנועה, מנוחה, תפישה, תחושות, רגשות ותבונה אינסטינקטיבית. זו גם המוטיבציה העיקרית בחיים. עם המוות אנרגיה זו הופכת לצורות חיים פחות מתוחכמות כמו חרקים, צמחים ומינרלים.

הנשמה החייתית היא שדה מגנטו-אלקטרי בצורת תפוח הקיים בכל האורגניזמים החיים במטרה לנהל ולווסת את הפעילות הביו-אלקטרית של כל התאים (איור 1).

איור 1: צורת השדה המגנטי של הנשמה החייתית כפי שהיא מוצגת על ידי הכותב.

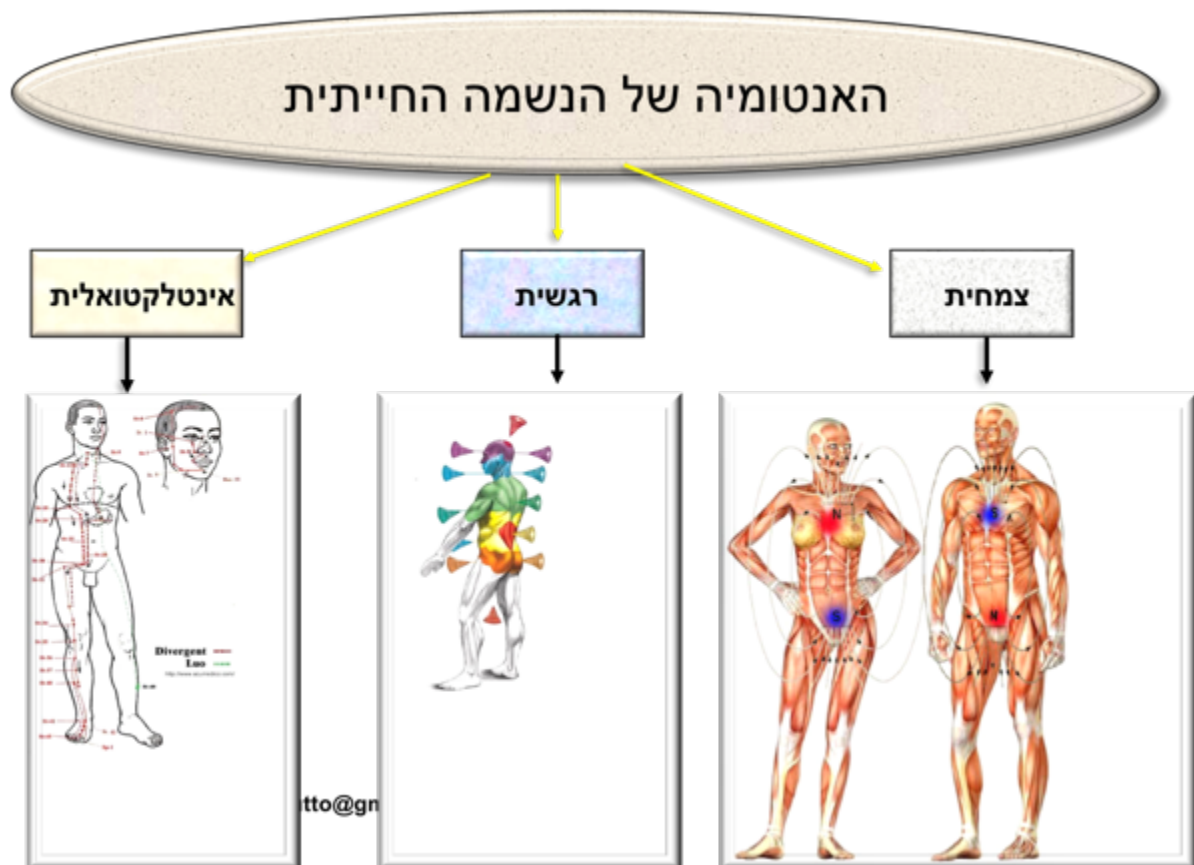
ניתן למדוד שדה מגנטי זה באמצעות מגנטומטר SQUID, המסוגל לקבל מידע על תפקוד הגוף ללא קשר פיזי עם הגוף. מגנטואנצפלוגרמה מודד את הפעילות המגנטית של המוח ובמקביל מגנטו-קרדיוגרמה מודד את פעילות הלב.

הנשמה החייתית מחולקת לשלושה חלקים: הנשמה הצמחית, הנשמה הרגשית והנשמה האינטלקטואלית. הנשמה הצמחית כוללת שני קטבים עיקריים ושדה מגנטי. היא קיימת בכל האורגניזמים ובעלי החיים והיא מקור החיים והחינוניות. על פי התרבות ההודית, הנשמה הרגשית קשורה לשבעת הצ'אקרות (מרכזי האנרגיה), הקשורות להיבטים רגשיים. יתר על כן, כל צ'אקרה קשורה לאחד משבעת היבטי החיים.

הצ'אקרה הראשונה קשורה להיבטים טריטוריאליים וחומריים, השנייה למיניות וליצירה, השלישית לקשרים חברתיים, הרביעית לקשרים משפחתיים, החמישית לביטוי ומימוש עצמי, לימודים ועבודה, השישית לנתיב הרוחני שלנו - למסלול ושליחות בחיים, והשביעית לדת ולאמונה באלוהים.

הנשמה האינטלקטואלית קשורה ל-12 מרידיאניים סטנדרטיים (תעלות אנרגיה), המכונים גם מרידיאניים עיקריים (איור 2). זהו מושג ברפואה הסינית המסורתית המתייחס לנתיב דרכו זורמת אנרגיית החיים המכונה צ'י [31].

האינטראקציה בין המידע הקיים בשדה המגנטי של הנשמה החייתית והמוח מייצר את האיד, שהוא הביטוי לחלק הפרימיטיבי והאינסטינקטיבי של הנשמה החייתית.

איור 2: שלושת החלקים של הנשמה החייתית.

העיקרון המניע את הנשמה החייתית הוא זה של הישרדות, המונחה על ידי (הימנעות מ)כאב ו(חיפוש אחר) תענוג. אנשים רוצים לממש את התשוקות שלהם באופן מידי. זה מוביל לרמת ערנות גבוהה. זהו המרכיב הביולוגי באישיות והוא האנרגיה המולדת של הנפש, הליבידו, בה נמצאים כל הדחפים והאוטומטיים שלנו (אימפולסים) כמו רעב, צמא, מין ותוקפנות. נוכחות בגוף הוא הגורם המפריד בין האדם למכונה מורכבת, השונה מנקודת המבט הפילוסופית של "מנגנונים פיזיים" מורכבים אחרים.

הנשמה האנושית היא מצב קוונטי רוחני (שאינו חומרי) ועצמאי והיא מקור התודעה, הזהות, החוכמה העל-טבעית (הטרנסצנדנטלית) וניצוץ האור. כאשר היא מנפשה את הגוף, הוא הופך למעיין האהבה והחמלה, המחפש משמעות, מטרה ואמת בחיים. הנשמה האנושית היא אלמותית, ומצטרפת לגוף בשעת הלידה ומונחית על ידי עיקרון התהודה. לכן היא גדלה ומתפתחת במהלך חייו של האדם במובן זה שהוא עובר מהזדהות עם גופים פיזיים (חומר) להזדהות עם אלוהים [32].

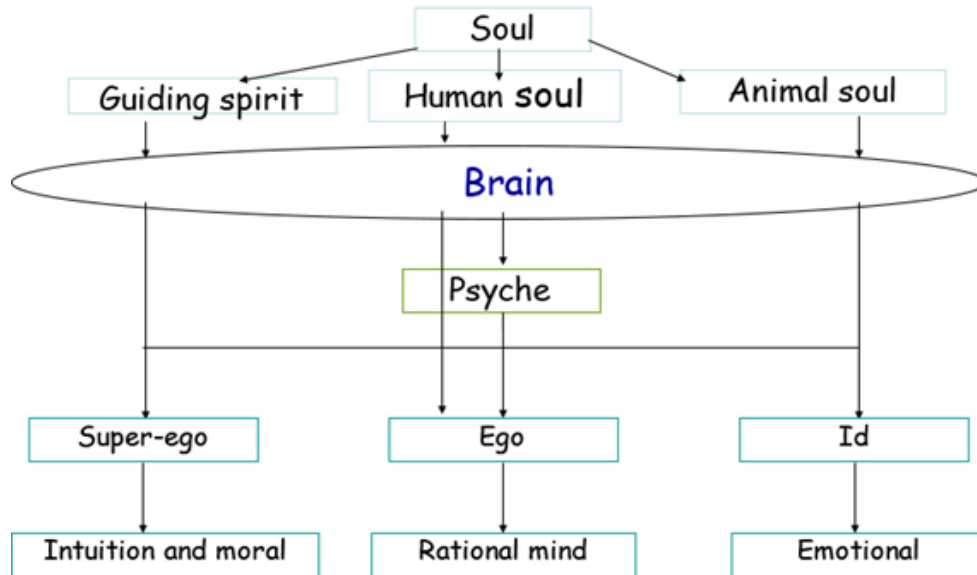
האינטראקציה בין הנשמה האנושית למוח מתבטאת כאגו, שהוא החלק הרציונאלי של הנפש. נוכחותה גורמת להבדיל האדם מהחיה.

רוח המדריך, הינו מצב קוונטי עצמאי. זהו המקור לאינטליגנציה אינטואיטיבית, מוסר ודת, המחפש אמונות וערכים. מצב קוואנטי זה מצטרף לאדם ברגע נתינת השם, שמונחה על ידי עיקרון התהודה. הגיית שמו של האדם יוצרת רטט ספציפי שמושך את רוח המדריך עם תכונות מסוימות. רוח המדריך קשורה לעולם השדים, לאלים, ישויות, אשר עבור תרבויות קדומות רבות נחשבות לתופעה על טבעית. אין זה אומר שהם נשגבים לטבע, אלא שהם נתפסים כך בשל העדר הנראות שלהם. הם טבעיים במובן הפילוסופי הקלאסי מכיוון שהם מכילים אלמנטים, שעוברים שינוי וקשורים במרחב וזמן [33,34].

האינטראקציה בין רוח המדריך למוח מתבטאת כסופר-אגו של הנפש, הקשור למוסר, אינטואיציה, פנטזיה ויצירתיות.

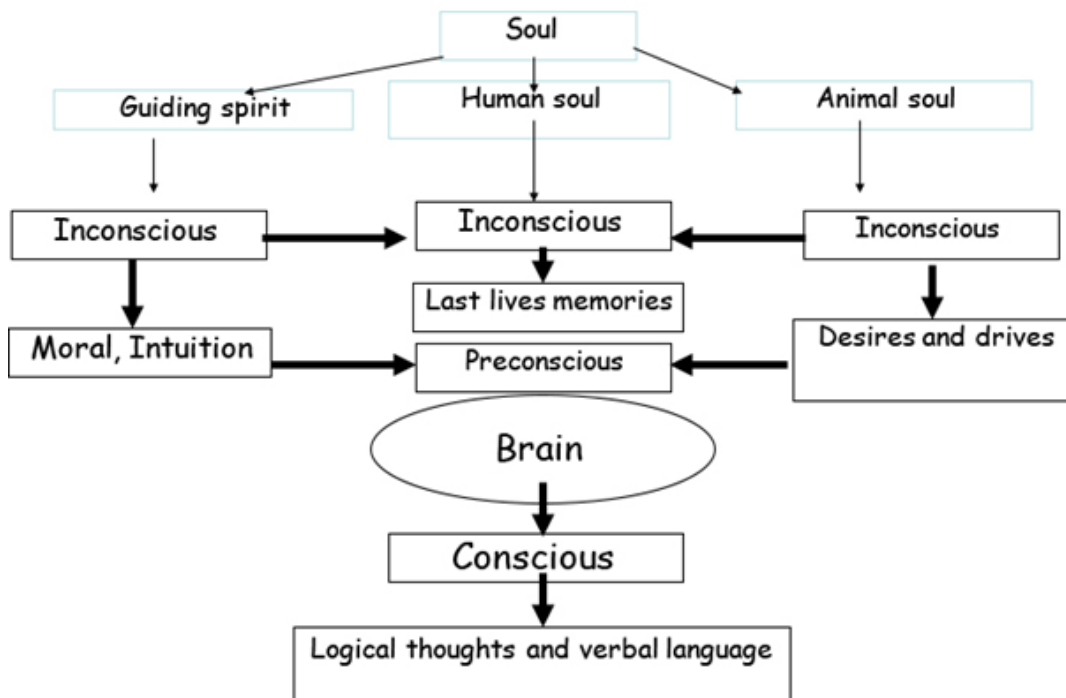
מקור הנפש

בעוד שהנשמה היא ההיבט האנרגטי של האדם, הנפש היא ההיבט התפקודי שנוצר מהאינטראקציה בין האנרגיה של הנשמה לבין המוח. שלושת חלקי הנשמה מהווים את האיד, האגו והסופר-אגו, ומקורם באינטראקציה בין שלושת חלקי הנשמה והמוח. האינטראקציה בין כל חלקי הנשמה מייצרת חלק ספציפי בנפש (איור 3).

איור 3: יחסי נשמה-נפש: שלושת חלקי הנשמה מתקשרים עם המוח כדי לייצר את שלושת חלקי הנפש.

המידע מאוחסן בנשמה כרטט, כאשר בא באינטראקציה עם המוח הוא הופך למודע. המידע שאינו מקיים אינטראקציה עם המוח, אך הוא נגיש בקלות נקרא תת-מודע. המידע בנשמה, שקשה לזכור אותו אך הוא קיים, הוא הלא-מודע. לכל אחד משלושת חלקי הנשמה יש מודע, תת-מודע ולא-מודע (איור 4).

איור 4: הקשר בין שלושת חלקי הנשמה ושלושה הסוגים של התת-מודע.

שלושת חלקי הנשמה מתקשרים זה עם זה באופן שכל חלק מושפע מהחלקים האחרים. עם זאת, האינטראקציה בין הנשמה החייתית לנשמה האנושית מאפשרת לאדם לשלוט בדחפים ובאינסטינקטים של הנשמה החייתית.

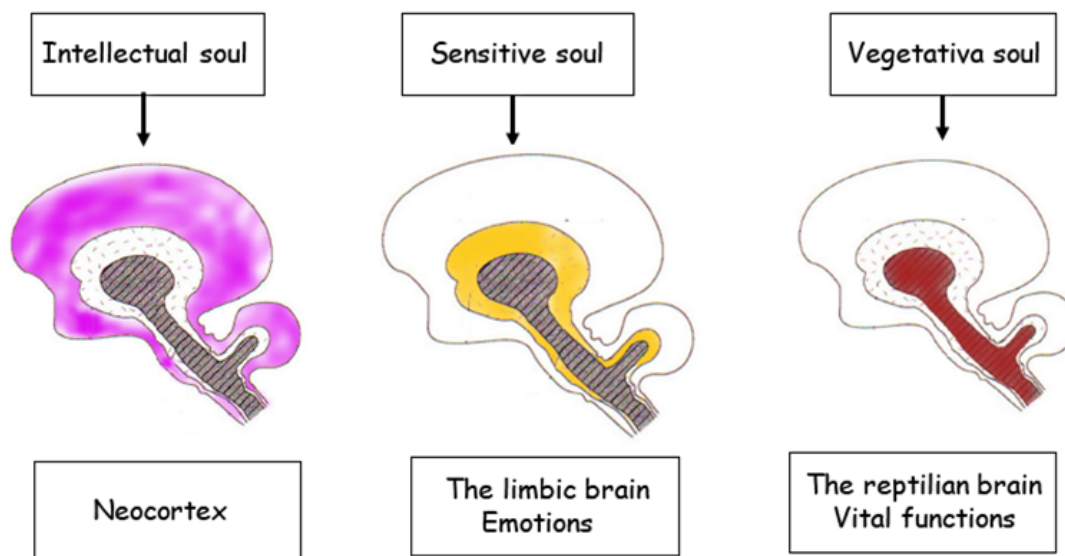
האינטראקציה בין רוח המדריך לבין הנשמה האנושית מאפשרת לממש אינטואיציה וחדשנות.

אינטראקציה בין הנשמה והמוח

לכל אחד משלושת חלקי הנשמה יש רטט משלו והוא מקיים אינטראקציה עם חלק מסוים במוח.

האינטראקציה בין שלושת חלקי הנשמה החייתית והמוח מתרחשת בעיקר בשלושה חלקים במוח:

- המידע של הנשמה הצמחית מעובד במוח הזוחלים, שהוא אינסטינקטיבי ורפלקסיבי. זה שולט בתגובות הפיזיות הבסיסיות שלנו כשאנחנו מאוימים. זה גם מנווט ושולט באיזון, עוררות לתנועה ופעולה, ועל כל התפקודים הגופניים הבסיסיים החיוניים כמו נשימה, עיכול, זרימת דם, שינה, פעימות לב, מיניות ותנועה.
- הנשמה הרגשית הקשורה לצ'אקרות מעובדת במוח הרגשי הלימבי, השולט ברגשות שלנו כולל התקשרות לאחרים ותפקודים חברתיים. זהו מקום מושב המוטיבציה, הקשב והזיכרון הרגשי. חלק זה רושם ומתעד רגשות עזים כמו פחד, טרור, זעם ושמחה. חלק זה מגיב בעיקר למצבים של הנאה וכאב. חלק זה קשור ישירות לניאו-קורטקס, ומשפיע על כל המעגלים העצביים ועל התהליכים העוקבים (מסקנות ותגובות).
- הנשמה האינטלקטואלית, הקשורה למרידיאניים הסטנדרטיים, מעובדת באזורי קליפת המוח הקשורים למערכת הלימבית וכוללים את ההיפוקמפוס כמו גם אזורים בניאו-קליפת המוח (neocortex) כולל קליפת המוח האינסולית (insular cortex), קליפת המגן הקדמית (orbital frontal cortex), הסיבוב התת-קורתי (subcallosal gyrus), גירוס הסינגולום (cingulate gyrus) וגירוס הפרה-היפוקמפי (parahippocampal gyrus) (איור 5).

איור 5: המתאם בין שלושת חלקי הנשמה החייתית לחלקי המוח.

הנשמה האנושית ורוח המדריך מקיימים אינטראקציה עם אזור קליפת המוח. הנשמה האנושית מונעת על ידי עקרון הצמיחה האינטלקטואלית והתפתחות רוחנית. האונה השמאלית של המוח היא "מקום מושבה" של הנשמה האנושית, הנחשב כמיומן במשימות הכרוכות בהגיון, בשפה ובחשיבה אנליטית. חלק זה אחראי לשפות, חשיבה ביקורתית וללוגיקה.

עקרון האינטואיציה והיצירתיות מניע את רוח המדריך. האונה הימנית של המוח היא "מקום מושבה" של רוח המדריך, שהוא טוב ביותר במשימות אקספרסיביות ויצירתיות. חלק מהיכולות הקשורות בצד זה של המוח כוללות זיהוי פרצופים, הבעת רגשות, מוזיקה, דמיון, אינטואיציה, יצירתיות וקריאת רגשות.

מטרת החיים

מודל זה מחבר אותנו עם חוכמתן של תרבויות רוחניות קדומות ושופך אור על המהות האמיתית של המין האנושי ותכלית החיים. הנשמה האנושית היא המהות האמיתית של האדם שבה לגלות אופקים חדשים כדי ללמוד, לצמוח ולהתפתח. במהלך חייהם בעולם הפיזי, בני האדם מעשירים את נשמתם במחשבות, רצונות ורגשות. קונפליקטים פסיכולוגיים וטראומות נובעים מרצונות שלא הוגשמו, וכאשר לא עובדו היטב, הם יוצרים חסימות אנרגטיות בצ'אקרות ובמרדיאניים של הנשמה החייתית. כאשר קיימת אנרגיה חיונית נמוכה, חסימות אלה הופכות עם הזמן למחלות גופניות. הפרעות פסיכולוגיות ופיזיות הן רק סימנים לאי-קבלה ובורות של מטרת החיים האמיתית.

לכן קשיים, מכשולים, קונפליקטים ובעיות הם גירויים של צמיחה אינטלקטואלית והתפתחות רוחנית. אם רצונותיהם של אנשים מושכים אותם כלפי מטה אל חיי היצר, אם זמנם עובר בתענוגות חסרי תועלת ובסיפוק עצמי, ו/או אם אין להם שאיפה גבוהה מזו של צבירת עושר, כסף, מכוניות, תשומת לב, חום רגשי, ומין, אז הנשמתם האנושית תהיה עם רטט נמוך המופיע בהוויה הרוחנית כאנרגיה צפופה, כבדה וחשוכה. לאחר שאנשים עוברים לחיים שמעבר לקבר, הם עוברים למימד הרוחני, הקרוב ביותר למישור הפיזי הצפוף לממד האפל של עולם הרוח. אם התנהגותם מונעת על ידי שאיפות גבוהות יותר ומודעות עצמית המבוססת על עקרונות של אהבה, והם מרגישים צורך לשרת את הזולת, לחלוק עם אחרים את רכושם, ולתת מעצמם לאחרים, אז לנשמה האנושית שלהם יהיה רטט גבוה יותר הקשור באושר במהלך החיים והם יחוו תחושת חופש והגשמה לכשיעברו למימד הרוחני.

לכן מטרת הטיפול היא לשחרר את הגוף מחסימות אנרגיות, לפתור קונפליקטים פסיכולוגיים, להשלים את תהליך הלמידה, לאפשר הגשמה אישית וצמיחה רוחנית ולהגשים את רווחתם.

סיכום

במאמר זה, מוצע מודל חדש, המבוסס על מודל מערכת, המתייחס לקשרי הגומלין בין ההיבטים הגופניים, הפסיכולוגיים, החברתיים והרוחניים. כתוצאה מכך, הגישות השונות בפסיכולוגיה, ביולוגיה ובפילוסופיה מאוחדות.

הנשמה היא התמצית המאחדת והמשלבת היוצרת שלם בלתי ניתן לחלוקה בין גוף, נפש ורוח, השזורים זה בזה.

הנשמה מתוארת על ידי שימוש במושגים של פיזיקה קוונטית. הרוח היא פוטנציאל המידע. כאשר מנפיש את הגוף, הופכת לנשמה, שהיא מצב קוונטי, עם מידע מדויק מאוד המנווט את מבנה הגוף ותפקודיו. הנשמה היא אנרגיה ומידע עם תדרים שונים המעניקים לחלקים הייחודיים שלה תכונות ייחודיות ומאפיינים שונים וייחודיים.

הנשמה מחולקת לשלושה חלקים: הנשמה החייתית היא השדה המגנטי שבעזרת האנרגיה שלו מחיה ומארגן את התפקודים הפיזיולוגיים. יתר על כן, היא שולטת בביטוי הגנטי וכאשר היא באה במגע עם המוח, היא מייצרת את האיד.

הנשמה האנושית היא המצב הקוונטי, שכאשר היא באה באינטראקציה עם המוח היא מייצרת את האגו, הקשור לתודעה ולמודעות עצמית. רוח המדריך היא מקור האינטואיציה והחדשנות שלנו. כאשר היא באה באינטראקציה עם המוח, היא מייצרת את הסופר-אגו. יתר על כן, היא קשורה לחידושים ולמוסר.

התודעה הלא מודעת היא מאגר של רגשות, מחשבות, דחפים וזיכרונות הנמצאים בשלושת חלקי הנשמה. חלק זה אינו מתקשר עם המוח מכיוון שהוא נמצא מחוץ למודעות שלנו. המקדים-מודע מורכב מכל דבר שעלול להכניס לתודעה מודעות.

האישיות קשורה לנשמה האנושית, שהיא ייחודית לבני אדם. היא מולידה את המודעות, המכילה את כל המחשבות, הזיכרונות, הרגשות והמשאלות שאנו מודעים להם בכל רגע נתון. זה ההיבט של העיבוד הנפשי שלנו המעניק לנו אפשרות לחשוב ולדבר בצורה רציונלית. זה כולל גם את הזיכרון שלנו, שהוא לא תמיד חלק מהתודעה אך ניתן לאחזר אותו בקלות ולהביא למודעות.

מודל זה מאפשר להגדיר מחדש את מטרת החיים, את התועלת של קשיי החיים הגורמים לסכסוכים וטראומות כדי ליצור מטרה חדשה לטיפולים פסיכולוגיים ופיזיים. טיפול אפקטיבי מתרחש כאשר מזוהים גורמים פסיכולוגיים בכדי לפתור קונפליקטים פסיכולוגיים ולהשלים את תהליך הלמידה על מנת לאפשר צמיחה אינטלקטואלית והתפתחות רוחנית, לשפר את החיוניות ולהשיב הומאוסטזיס ורווחה.

References

1. Liddell HG, Scott R. A Greek-English Lexicon. New York: American Book Company. 1987.
2. Sigmund F. The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud. Vol. 19. Translated from the German under the General Editorship of James Strachey. In collaboration with Anna Freud. Assisted by Alix Strachey and Alan Tyson, Vintage. 1999.
3. Carlson, Neil NR. Psychology, the science of behaviour: The psychodynamic approach. Toronto: Pearson Canada. 2010; 453.
4. Carlson NR. (1999-2000). Personality. Psychology: The science of behavior (Canadian ed, p. 453). Scarborough, Ont: Allyn and Bacon Canada.
5. Augusto LM. Unconscious knowledge: A survey. Advances in Cognitive Psychology. 2010; 6: 116-141. 60.
6. Kaptchuk TJ. Powerful placebo: the dark side of the randomized control trial. Lancet. 1998; 351: 1722-1725.
7. Barfod T, Hog E, Olesen SG. Four aspects of placebo. Studies in Alternative Therapy. Odense, Denmark: Odense University Press. 1996; 3: 110-126.
8. Benson H. Timeless Healing. New York, NY: Scribner. 1996.
9. Randall F, Downie RS. Palliative Care Ethics: A Good Companion. New York: Oxford University Press. 1996.
10. Lerner M. Choices in Healing: Integrating the Best of Conventional and Complementary Approaches to Cancer. Cambridge, Mass: MIT Press. 1994.
11. Bohm D, Hiley BJ. On the intuitive understanding of nonlocality as implied by quantum theory. Foundations of Physics. 1975; 5: 93-109.
12. Hiley BJ. Information, quantum theory and the brain. In: Gordon G. Globus (ed.), Karl H. Pribram (ed.), Giuseppe Vitiello (ed.): Brain and being: at the boundary between science, philosophy, language and arts, Advances in Consciousness Research, John Benjamins BV. 2004; 197-214.
13. David P, David Bohm. The Implicate Order. Appeared in: Sunrise magazine. Theosophical University Press. 1993.
14. Cavanna AE, Nani A, Blumenfeld H, et al. Neuroimaging of Consciousness. Springer-Verlag Berlin Heidelberg. 2013.

15. Farah MJ, Murphy N. Neuroscience and the Soul. *Science*. 2009; 323: 1168.
16. Velmans M, Schneider S. *The Blackwell Companion to Consciousness*. 2008; 560.
17. Forsdyke DR. Samuel Butler and human long term memory: Is the cupboard bare. *Journal of Theoretical Biology*. 2009; 258: 156-164.
18. Andrew AM. The decade of the brain – further thoughts. *Kybernetes*. 1997; 26: 255-264.
19. Pribram HH. Recollections. *NeuroQuantology*. 2011; 9: 370-374/
20. Pribram KH, Meade SD. Conscious awareness: Processing in the synaptodendritic web. *New Ideas in Psychology*. 1999; 17: 205-214.
21. Pribram KH. Quantum holography: Is it relevant to brain function? *Information Sciences*. 1999; 115: 97-102.
22. Vandervert LR. Chaos theory and the evolution of consciousness and mind: A thermodynamic-holographic resolution to the mind-body problem. *New Ideas in Psychology*. 1995; 13: 107-127.
23. Berger DH, Pribram KH. The Relationship between the Gabor elementary function and a stochastic model of the inter-spike interval distribution in the responses of the visual cortex neurons. *Biological Cybernetics*. 1992; 67: 191-194.
24. Pribram KH. Consciousness reassessed. *Mind and Matter*. 2004; 2: 7-35.
25. Gabor D. Holography, 1948–1971. *Science*. 1972; 177: 299-313.
26. Longuet-Higgins HC. Holographic model of temporal recall. *Nature*. 1968; 217: 104.
27. Borsellino A, Poggio T. Holographic aspects of temporal memory and optomotor responses. *Kybernetik*. 1972; 10: 58-60.
28. István B. Dreams and neuroholography: An interdisciplinary interpretation of development of homeotherm state in evolution. *Sleep and Hypnosis*. 2005; 7: 47-62.
29. Gabor D. Holographic model of temporal recall. *Nature*. 1968; 217: 584.
30. Novella S. What is traditional chinese medicine? sciencebasedmedicine.org. Society for Science-Based Medicine. Retrieved 13 May 2015. 2012.
31. Yogananda P. *Inner Culture magazine*. 1939. *Arabia to Zanzibar* I.B.Tauris. 2010.
32. Benjamin W, McCraw RA. *Philosophical Approaches to the Devil* Routledge. 2015.
33. Lebling R. *Legends of the Fire Spirits: Jinn and Genies from Arabia to Zanzibar* I.B.Tauris. 2010.